

УДК 378.147.227

DOI 10.31654/2663-4902-2023-PP-3-77-87

Возняк І. І.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
innakiricek700@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8376-9688

Гордієнко Т. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
hordienkotana@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4662-1895

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ
«СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА
МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»**

У статті розкрито сутність дефініції «метод проєктів», «проєктна діяльність». Запропоноване авторське визначення поняття проєктної діяльності учителя, яка є діяльністю з прийняття рішень, що виражається в організованій діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу з метою створення та реалізації проєкту бажаного освітнього процесу, сприяє самопроєктувальній діяльності та самореалізації упродовж життя.

Автори доводять, що метод проєктів, як сучасна технологія навчання, є дуже ефективним у ЗВО, зокрема під час вивчення курсу «Сучасні підходи до навчання технологічної та мистецької освітньої галузі в початковій школі», застосування якого сприяє формуванню професійної компетентності, істотно підвищує пізнавальний інтерес, навчально-пізнавальну активність, поглиблює та розширює фахові знання, вдосконалює уміння та навички самостійної роботи, дослідницької діяльності, критичного мислення, творчих здібностей майбутніх учителів початкових класів.

У ході наукового пошуку встановлено, що запровадження методу проєктів та проєктної технології формує у здобувачів вищої освіти уміння роботи з різними джерелами інформації, самостійної діяльності, розвиває їх творчу самостійність. Володіння учителем проєктною методикою у наш час – один із показників професіоналізму вчителя, який повинен забезпечувати діяльність усіх суб'єктів освітнього процесу з метою створення та реалізації проєкту бажаного освітнього процесу, самопроєктувальної діяльності та самореалізації упродовж життя.

Окреслено умови ефективності застосування методу проєктів: наявність важливої проблеми, яка вимагає самостійного пошуку інформації; практична значущість результатів проєктної діяльності; структурування проєктної діяльності; використання дослідницьких методів; активна самостійна діяльність здобувачів освіти; матеріальний результат проєктної діяльності. Запропоновано структуру проєктів з технологічної і мистецької освітньої галузі: підготовчий етап, конструкторський етап, технологічний етап, результативний етап, рефлексивний етап.

Ключові слова: проєкт, метод проєктів, проєктна діяльність, вчитель початкових класів, мистецька та технологічна освітні галузі.

Постановка проблеми. У умовах інтеграції України у світовий освітній простір та постійного вдосконалення національної системи освіти виникає потреба суспільства у компетентних фахівцях, які є конкурентноспроможними на ринку праці,

здатними до постійного самовдосконалення та саморозвитку, адаптивно гнучкими до ринкових змін, швидкого розв'язання складних професійних ситуацій.

Професійний стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта [9] наголошує на важливості формування у випускників умінь добору, інтерпретації, застосування даних із застосуванням методів наукової діяльності; використання методів та прийомів навчання, інновацій, міжпредметних зв'язків та інтегрування змісту різних освітніх галузей у типових та нестандартних ситуаціях професійної діяльності у закладі початкової освіти, умінь оцінки результативності їх застосування.

Актуальність оволодіння у майбутніх учителів початкових класів основами проектування обумовлена, *по-перше*, тим, що дана технологія має широку сферу застосування на всіх рівнях організації системи освіти. *По-друге*, володіння логікою та технологією проектування дозволить учителю найефективніше здійснювати аналітичні організаційно-управлінські функції у освітньому процесі. *По-третє*, проектні технології забезпечують конкурентоспроможність фахівця.

З цих позицій проблема підготовки здобувачів магістерського рівня, які володітимуть глибокими знаннями використання методу проектів у технологічній та мистецькій освітніх галузях, які здатні до творчої викладацької, практичної, самостійної науково-педагогічної та науково-дослідницької діяльності, є дуже важливою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Метод проектів у навчанні здобувачів закладів вищої освіти розглянули О. Аліксійчук, С. Баташова, Т. Веретенко, С. Ізбаш, О. Зосименко, В. Левченко, О. Каліта, В. Моштук, С. Омеляненко та ін.

Використанню методу проектів у професійній підготовці учителів присвятили свій доробок такі науковці: В. Дем'яненко, М. Елькін, В. Молчанова, Л. Бондаренко.

Мета статті – розглянути особливості застосування методу проектів та проектної технології у професійній підготовці учителів під час вивчення мистецької та технологічної галузей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відомо, що автором методу проектів (*грец.* – «*шлях дослідження*») визнано американського педагога У. Кілпатріка. За О. Аліксійчук, В. Федорчук, метод проектів є водночас способом пізнання та засобом організації освітнього процесу [1, с.7].

В. Молчанова розглядає проєкт ефективним методом у професійній підготовці вчителів початкової школи за умови досконалого аналізу здобувачами певної проблеми [7, с. 432].

На думку науковців, основною метою проектів є стимулювання розвитку творчих та дослідницьких умінь під час реалізації особистісно-орієнтованого навчання. Відповідно спільну проектно-творчу діяльність вони визначають як реалізацію особистісно-орієнтованої взаємодії, під час якої здобувачі освіти реалізують власні можливості в спільному продукті [10, с. 143].

Вивчення наукових джерел [1; 2; 7] дало змогу дійти висновку про взаємозв'язок понять «проектна діяльність» та «технологія проектування» або «проектна технологія» (як синонімічні поняття). Технологія проектування як послідовність операцій досить чітко визначена, а як система засобів залежить від об'єкта (предмета) проектування, від суб'єкта предметної діяльності та умов, у яких здійснюється проектування. Метод проектів активно застосовується в освітньому процесі, та досі не існує єдиної дефініції на позначення даної технології. Так як загальноприйнятого визначення методу проектів не існує, а в нашій роботі терміном «проект» позначимо шлях розв'язання певної проблеми, яка оформлюється у вигляді кінцевого продукту, котрий можна використовувати на практиці і у повсякденному житті.

Щодо особливостей застосування методу проектів в освітньому процесі, то науковці наголошують на його творчому та перетворювальному характері під час виконання, і доводять, що участь у проектній діяльності сприяє активності, творчості та формуванню впевненості в своїх силах у здобувачів освіти, а також сприяють формуванню дослідницьких умінь [10, с. 143].

Особливість проектної діяльності полягає в тому, що основу цієї діяльності складає розумовий процес, а дії – це окремі акти прийняття рішень, операції – окремі судження про вирішення проблем [7, с. 432].

Проектувальна діяльність – це творчий процес розв'язання дослідницьких завдань [Там само].

Багатоманітність завдань методу проєктів є ознакою поліфункціональності, яка забезпечується такими функціями:

- *дидактична* – розвиток у здобувачів освіти умінь конструювати власні знання, презентувати отримані результати, сприяє формуванню навичок самоорганізації;
- *пізнавальна* – підвищення мотивації до здобуття нових знань, до розвитку креативних умінь;
- *розвивальна* – розвиток творчих і дослідницьких умінь, сприяння комунікації, розвиток критичного мислення;
- *виховна* – розвиток самодисципліни, відповідальності і загальнолюдських цінностей;
- *соціалізуюча* – розвиток навичок спілкування в колективі, усвідомлення своєї ролі в команді [10, с. 144–145].

Щоб краще зрозуміти природу проєктної діяльності, необхідно розглянути ідеї, що лежать в основі педагогічного проєктування як особливого способу пізнання та перетворення дійсності. Серед них основними є:

- *ідея випередження* (перспективи), закладена в самому слові «проєкт»;
- *ідея покрововості* (поступового, поетапного наближення «бажаного майбутнього»);
- *ідея сумісності* (кооперації), об'єднання ресурсів та зусиль у ході проєктування;
- *ідея «розгалуженої активності»* учасників щодо наміченого плану виконання спільних дій [3, с. 20].

Проєктна діяльність учителя, на наш погляд, є діяльністю з прийняття рішень, що виражається в організованій діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу з метою створення та реалізації проєкту бажаного освітнього процесу, сприяє самопроєктувальній діяльності та самореалізації упродовж життя.

Проєктна діяльність складається з таких компонентів: аналіз проблеми; постановка мети; добір засобів її досягнення; пошук та обробка інформації, її аналіз та синтез; оцінка отриманих результатів та висновків.

Ми переконані, що опанування способами проєктування у процесі навчання у закладі вищої освіти дає майбутньому учителю можливість оволодіння способами самопроєктування як багатостадійного процесу, предметом якого є складові «Я-образу»: професійно-трудове-Я; громадське-Я; сімейно-особистісне-Я; побутове-Я; дозвілсьве-Я; моральне-Я.

Проєктна діяльність здобувачів під час вивчення інтегрованого курсу «Сучасні підходи до навчання технологічної та мистецької освітньої галузі в початковій школі» є одним з методів навчання, який спрямовано на вироблення самостійних дослідницьких умінь (постановка проблеми, збір та обробка інформації, проведення експериментів, аналіз отриманих результатів), сприяє розвитку творчих здібностей та логічного мислення, що поєднує знання, отримані в ході навчального процесу, і долучає до конкретних життєво важливих проблем.

Метою проєктної діяльності є розуміння та застосування студентами знань, умінь та навичок, набутих щодо різних предметів (на інтеграційній основі).

Метод проєктів [6, с. 93] формує здатність мислити ефективно і нестандартно, що сприяє розвитку у студентів:

- *концептуального мислення*, тобто вміння мислити системно, оскільки будь-який проєкт передбачає певний задум і ланцюжок дій щодо його реалізації;
- *етичного мислення*, тобто вміння мислити гуманно, вибудовувати стосунки між учасниками проєкту, де визнається суверенність кожного учасника, активність кожного члена команди (у проєкті можуть брати участь усі, незалежно від здібностей і рівня знань);
- *стратегічного мислення*, тобто вміння мислити поетапно, на найближчу перспективу, прогножуючи свої дії;
- *тактичного мислення*, тобто вміння впливати на іншого суб'єкта та захопити його своєю справою. Це стосується не тільки викладача – ініціатора та координатора, а й кожного члена команди;

- *вербального мислення*, тобто вміння використовувати мовний матеріал у відповідному контексті, думати глибоко;
- *оперативного мислення*, тобто вміння мислити гнучко, знаходити шляхи найбільш правильного вирішення проблеми;
- *рефлексивного мислення*, тобто вміння мислити критично на етапі спілкування та аналізу діяльності.

Основною метою підготовки майбутнього вчителя початкової школи до проектно-ї діяльності у процесі вивчення курсу є досягнення максимальної продуктивності у створенні усвідомленого образу передбачуваного результату діяльності, на досягнення якого спрямовано дію кожного учасника.

Навчальний проект чи дослідження, з *погляду здобувача освіти*, – це можливість максимального розкриття свого творчого потенціалу. Це діяльність, яка дозволить проявити себе індивідуально або у групі, спробувати свої сили, докласти своїх знань, принести користь, показати публічно досягнутий результат. Це діяльність, спрямована на вирішення цікавої проблеми, сформульованої самими студентами у вигляді завдання, коли результат цієї діяльності (знайдений спосіб вирішення проблеми) носить практичний характер, має важливе та прикладне значення і, що дуже важливо, цікавий і значущий для них самих.

Навчальний проект чи дослідження, з *погляду викладача ЗВО*, – це інтегративний дидактичний засіб розвитку, навчання та виховання, який дозволяє педагогу будувати власну систему професійної діяльності, виробляти та розвивати специфічні вміння та навички проектування та дослідження у студентів. Викладач навчає:

- *проблематизації* (розгляду проблемного поля та виділенню підпроблем, формулювання провідної проблеми та постановки завдань, що впливають із цієї проблеми);
- *цілепокладанню* та плануванню змістовної діяльності студента;
- *самоаналізу та рефлексії* (результативності та успішності рішення проблеми проекту);
- *пошуку та відбору* актуальної інформації та засвоєння необхідного знання;
- *організації дослідження* (аналізу, синтезу, висування гіпотези, деталізації та узагальнення), практичного застосування знань у різних ситуаціях;
- *вибору, освоєння та використання* технології виготовлення продукту проектування;
- *презентації* у різних формах підготовленого продукту проектування (макета, плаката, комп'ютерної презентації, креслень, моделей, театралізації, відео-, аудіо- та сценічних вистав тощо) [Там само].

Оволодіння здобувачами самостійною проектною та дослідницькою діяльністю у закладі вищої освіти має бути вибудоване як цілеспрямована систематична робота, особливо під час засвоєння інтегрованого курсу «Сучасні підходи до навчання технологічної та мистецької освітньої галузі в початковій школі».

На думку О. Пехоти, А. Кітенко, О. Любарської, усі проекти можна класифікувати на такі типи: інформаційні, творчі, дослідницькі, ігрові та практико-орієнтовані [8, с. 152–153].

Дослідницькі проекти передбачають виконання та наближені до наукового дослідження, оскільки складаються з чітко визначених цілей, актуальності предмета пошуку, висування гіпотези, використання певних дослідницьких методів, обробки і систематизації отриманих результатів. Пріоритетною тут виступає дослідницька діяльність, а продуктом – наукова робота, стаття, реферат, узагальнення передового педагогічного досвіду, тези, есе, доповіді на наукових конференціях тощо [Там само].

Самостійна колективна творчість є підґрунтям *творчих проектів*, продуктом яких виступає створення сценарію, твору, відеофільму, сценарію, гри тощо [там само].

У *інформаційних проектах* самі учасники під час збору інформації щодо об'єкта дослідження з різних інформаційних джерел розробляють анкетування, опитування, інтерв'ю, соціологічні тестування; а потім обробляють інформацію, аналізують, узагальнюють, формулюють аргументовані висновки. Пріоритетною є пошукова діяльність з виходом на кінцевий продукт – відеофільми, публікації [Там само].

Телекомунікаційні проекти, які з'явилися відносно недавно, передбачають спільну навчально-пізнавальну діяльність за допомогою комп'ютерної телекомунікації, комп'ютерних засобів (електронної пошти і мережі web-сайтів). Вони характеризуються спільною метою (дослідженням визначеної проблеми), узгодженими методами, способами діяльності, спрямовані на спільний результат [7, с. 433].

Практико-орієнтовані (або навчально-методичні) проекти у підготовці майбутніх вчителів початкової школи на заняттях з інтегрованого курсу «Сучасні підходи до навчання технологічної та мистецької освітньої галузі в початковій школі» сприяють засвоєнню у них глибоких знань інновацій у технологічній та мистецькій освітніх галузях, розвитку професійних потреб та інтересів, здатних до творчої, практичної, викладацької, самостійної науково-педагогічної та науково-дослідницької діяльності [Там само].

Зазначені проекти передбачають ретельно продуману структуру, сценарій діяльності кожного учасника з визначеними функціями, проміжними і кінцевими результатами. Такими проектами можуть бути продукти професійного спрямування з мистецької та технологічної галузей: авторські програми та методичні посібники, виховні заходи; відеофільми, педагогічні задачі тощо [Там само].

Важливими у професійній підготовці вчителів початкової школи є також *навчально-методичні проекти* з новими навчально-методичними продуктами: сторінками журналів, розробками навчально-методичних комплектів до вивчення курсу [Там само].

Розкриємо особливості проектної діяльності здобувачів під час вивчення курсу «Сучасні підходи до навчання технологічної та мистецької освітньої галузі в початковій школі».

Для організації кожного проекту було необхідно:

- 1) визначити цілі та завдання проекту (пізнавальні, дослідні, соціальні тощо);
- 2) визначити галузь дослідження;
- 3) обговорити зміст проекту зі студентами, об'єднати їх у групи. Допускається також індивідуальна робота окремих студентів;
- 4) ставилися конкретні завдання перед кожною групою;
- 5) визначити терміни виконання кожного завдання;
- 6) консультувалася кожна група з проблем пошуку інформації та вирішення поставлених завдань, аналізу, синтезу, узагальнення зібраної інформації та отримання конкретних результатів;
- 7) організовувалися проміжні тематичні дискусії, попередній аналіз та коригування роботи груп;
- 8) було організовано обговорення кінцевих результатів. З метою контролю проводилося комп'ютерне тестування;
- 9) були продумані аспекти інформаційно-технологічного забезпечення проекту.

Проекти в технологічній і мистецькій галузі мають певну структуру:

1. *Підготовчий етап* – *стратегічне планування* (пошук проблеми, вибір теми, усвідомлення значущості, визначення мети і завдань, обговорення стратегії і критеріїв якості, розробка ескізу проекту);
2. *Конструкторський етап* – *тактичне планування* (добір форм і методів діяльності, алгоритмізація діяльності, конструювання образу продукту, підбір ресурсного матеріалу, розподіл функцій між учасниками);
3. *Технологічний етап* – *реалізація проекту* (збір даних, усвідомлення інформації, виготовлення продукту, контроль якості, коригування результату);
4. *Результативний етап* – *представлення результату* (оформлення результатів, презентація і захист продукту, формулювання висновків);
5. *Рефлексивний етап* – *підсумки, аналіз* (колективне обговорення результату, порівняння результату з метою, оцінка результату роботи учасників і визначення причин успіху і невдач) [11, с. 153–154].

Робота над проектом розпочиналася на навчальному занятті з курсу. У виборі тематики проекту брали участь викладач та студенти. Тематика проекту визначалася викладачем з урахуванням навчальної ситуації з предмета. При цьому слід зазначити, що виконання проекту вимагало використання інформації не лише з однієї навчальної

дисципліни, а й із різних галузей науки, адже інтегративний підхід у викладанні мистецтва та технологій в початковій школі є основним. У такий спосіб у підготовці вчителів досягали інтеграції навчальних дисциплін та інтеграції знань.

Крім точної тимчасової протяжності для нашого методу проекту була характерна строга структурованість.

Реалізовувалося кілька етапів організації проекту:

1. *Планування роботи над проектом* (етап обміну наявними знаннями з теми, інтересами): висловлювання побажань та можливих шляхів вирішення спірних питань; обговорення ідей, що виникли; перерахування цікавих для здобувачів тем проєктів; формулювання теми проекту для всіх учасників чи груп студентів.

2. *Аналітичний етап* (етап дослідницької роботи здобувачів та самостійного отримання нових знань): уточнення наміченої мети та завдань; пошук та збір інформації за допомогою спеціальної літератури, засобів масової інформації, мережі Інтернет, використання власних знань та досвіду здобувачів; обмін інформацією з фахівцями з певних наукових галузей (художниками, учителями з технологій та ін.); інтерпретація даних; порівняння отриманих даних та відбір найбільш значущих.

3. *Етап узагальнення* (етап структурування отриманої інформації та інтеграції здобутих знань, навичок): систематизація здобутих даних; побудова загальної логічної схеми висновків для підведення підсумків (у вигляді рефератів, конференцій, відеофільмів, мультимедійної презентації тощо).

4. *Презентація одержаних результатів* (етап аналізу дослідницької діяльності студентів): осмислення отриманих даних та способів досягнення результату; обговорення та організація презентації результатів роботи над проектом.

Презентація включала: вступ; основні тези; огляд нової концепції чи думки з питання; посилання на використані сайти; загальний опис роботи: мета, ресурси, хід роботи та результати; графічні зображення; анімаційні ефекти; діаграми та графіки; цитати, список використаних матеріалів.

Особливу увагу ми звертали на естетичні проблеми, які часто виникали при використанні медіаматеріалів:

- 1) звукове та графічне оформлення слайдів має гармонійно поєднуватися із змістом задуму автора;
- 2) музичні фрагменти мають бути підібрані таким чином, щоб вони посилювали емоційне сприйняття тексту;
- 3) контрольні питання треба формулювати так, щоб відповідь можна було знайти у тексті самого проєкту.

Навчальні проєкти супроводжувалися різними дидактичними матеріалами: опорними конспектами; різними видами роздаткових матеріалів; наочними посібниками.

Опорні конспекти містили короткі відомості, які мав засвоїти кожен здобувач. Вони могли містити інформацію, що синтезувала матеріал кількох занять.

У ході виконання навчального проєкту студенти використовували різні види інформаційних ресурсів Інтернету. У ході групового обговорення здобувачам необхідно було скласти перелік ресурсів Інтернету, які могли виявитися корисними під час виконання проєкту. Це можуть бути: текстові матеріали, графічні ілюстрації (мапи, схеми, фотографії), звукові файли, анімаційні кадри, відеофрагменти.

Наведемо приклади використання методу проєктів на заняттях з курсу.

Оригінальним продуктом навчально-методичного проєкту став випуск методичного журналу «Художник-педагог чи педагог-художник?». У ньому представлені статті педагогів, які містять корисний теоретико-методичний матеріал для вчителя початкових класів, а головне, опис та аналіз власного ефективного педагогічного досвіду художньої освіти дітей.

Щоб сформувати науково-дослідницькі уміння висування гіпотез, пошуку та аналізу інформації, формулювання висновків магістрів спеціальності Початкова освіта, ми спрямували їхню діяльність на створення практико орієнтованих проєктів під час вивчення курсу «Сучасні підходи до навчання технологічної та мистецької освітньої галузі в початковій школі».

Результатом таких проєктів став продукт «Видатні художники Чернігівщини», створений здобувачами вищої освіти для молодших школярів за допомогою різних

цифрових сервісів та застосунків (Emaze, kahoot, Socrative, jigsawplanet, ISLcollective, WriteReader). Майбутні учителі за допомогою платформи Emaze, WriteReader (конструктора для створення онлайн-книг) представили презентацію про митців рідного краю у галузі живопису: О. Корнієнко, Н. Мартиненко, Р. Найдьюна, О. Чучупу, О. Потапенка та ін. (рис. 1). З метою перевірки знань у учнів початкових класів студентами розроблено вікторину у сервісі kahoot, тест на платформі socrative. Робота над створенням пазлу «Україночка» (картини художниці Н. Мартиненко) у сервісі jigsawplanet стимулюватиме інтерес здобувачів до вивчення живопису. Розширить уявлення про творчість художниці О. Корнієнко завдання для школярів, розроблені за допомогою сервісу islcollective.

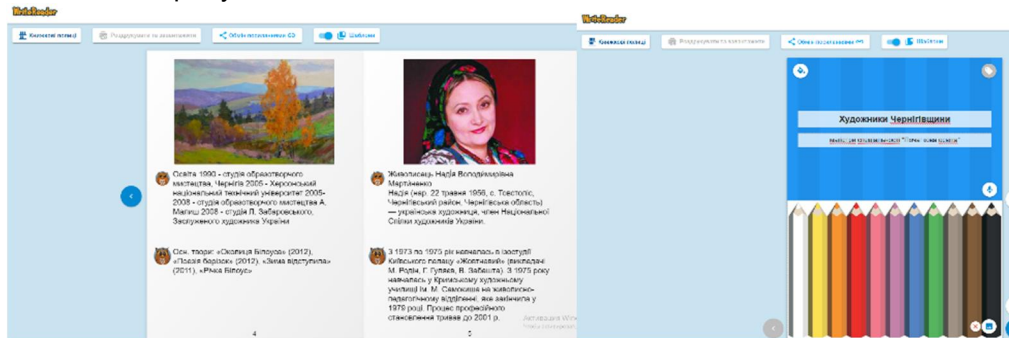

Рис. 1. **Онлайн-книга у сервісі WriteReader про митців рідного краю у галузі живопису, створена магістрами**

Проект запаковано у інтерактивному плакаті ThinkLink, що дозволило яскраво унаочнити навчальний контент.

На основі використання творчого проєкту на заняттях з інтегрованого курсу здобувачі вищої освіти створювали «Альбом абстрактних композицій». Продуктом проєкту став навчально-дидактичний матеріал (альбом), у якому авторами проведена спроба осмислення та практичного застосування основних законів композиції: цілісності, контрастів, ритму – на прикладі створення абстрактних композицій у техніці аплікації.

Творчий проєкт з теми «Балет-казка. Музика та образотворче мистецтво. Створення художнього образу за музичним твором «Вальс квітів» інтегрував знання здобувачів з музичного, образотворчого, анімаційного та сценічного мистецтва (рис. 2).

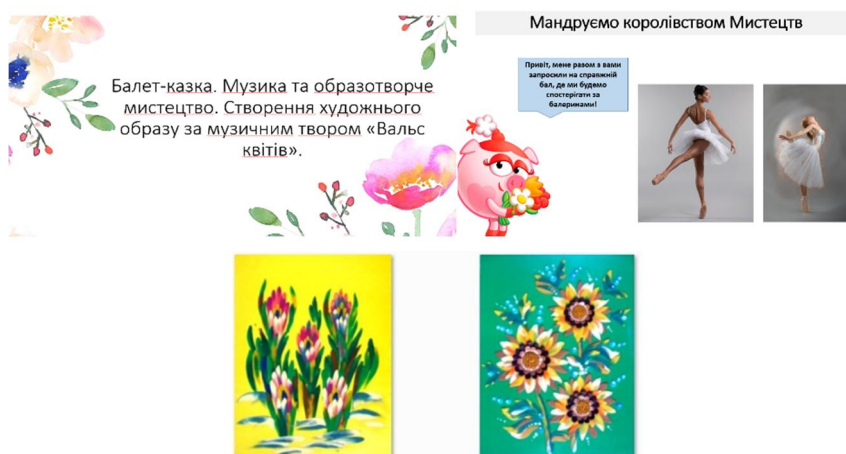

Рис. 2. **Презентація до творчого проєкту з теми «Балет-казка. Музика та образотворче мистецтво. Створення художнього образу за музичним твором «Вальс квітів»**

Індивідуальні творчі проєкти студентів зі створення різних композиції були реалізовані на заняттях та склали цикл навчально-творчих проєктів «Жахиття війни»,

виконання яких вимагало вивчення та використання виразних можливостей художніх матеріалів та технік.

Наведемо короткий опис роботи над композицією «Розбилися мрії». Проектна робота здобувачів з обраної теми актуалізувала міжпредметні зв'язки образотворчого мистецтва з літературою та музикою.

На пошуковому етапі роботи студенти познайомилися зі специфікою засобів художньої виразності у різних видах мистецтва (у живописі, літературі, музиці), які дозволили авторам знайти образне рішення теми російсько-української війни. Складність та багатоплановість теми дозволили здобувачам сконцентрувати свою творчу діяльність на близьку та хвилюючу проблему.

Результатом роботи однієї здобувачки на пошуковому етапі стало формулювання теми композиції «Розбилися мрії». Далі було виконання вправ, у тому числі аналіз картин художників, з метою вивчення виразності художніх матеріалів та виконання завдань на відпрацювання навичок практичного застосування основних композиційних законів на етапі композиційного пошуку та пізніше, при роботі на обраному форматі, основним завданням було створення художнього образу дівчинки, яка лишилась без даху над головою внаслідок бомбардувань. У ході самостійної роботи над проектом студентка знайшла рішення мальовничої композиції «Розбилися мрії», використовуючи вірш Н. Карпеко «Мовчить будинок», образний лад, ритмічну виразність, емоційне забарвлення однойменного музичного твору (пісня «У мене немає дому» у виконанні гурту «Один в каное»).

Доцільним також виявилися проекти на ознайомлення зі сторінками інструментальної творчості композиторів, які створили музику для дітей: М. Дремлюга «Фортепіанний альбом», В. Косенко «24 дитячі п'єси», М. Скорульський «Дитячий альбом», Р. Шуман «Альбом для юнацтва», М. Степаненко «Про звірів. Маленька сюїта», Б. Барток «Мікрокосмос», М. Колесса «П'єси для дітей», В. Барвінський «Наше сонечко грає на фортепіано», М. Скорик «Дитячий альбом», А. Штогаренко «У лісі», М. Сільванський «Гра», А. Коломієць «Вибрані твори».

Актуальними були також колективні, індивідуальні, групові міні-проекти на різну тематику: «Народні промисли, їх витоки та сучасний стан розвитку», «Давні образи у народному мистецтві», «Сучасне виставкове мистецтво», «Музей народних промислів Чернігівщини», «Наші воїни – Герої», «Ненька у вогні», «Пори року», «Пейзаж – великий світ», «Казка в українській фортепіанній літературі» (М. Любарський «Розповідь дідуся», М. Тиц «Народна казка», Ж. Колодуб «Снігова королева»), «П'єси танцювального характеру» (А. Штогаренко «Танцювальна», Л. Колодуб «Аркан», Ю. Щуровський «Гопак і Козак», М. Жербін «Український танець»).

Підсумками таких проектів були мовні, музичні, живописні чи графічні композиції за обраною темою.

Результати використання методу проектів на заняттях з курсу – формування готовності та здатності студентів до саморозвитку та самоосвіти на основі мотивації до навчання та пізнання; формування цілісного світогляду, що враховує культурне, мовне, духовне різноманіття сучасного світу; формування усвідомленого, шанобливого та доброзичливого ставлення до іншої людини, її думки, світогляду, культури; готовності та здатності вести діалог з іншими людьми та досягати в ньому взаєморозуміння; формування комунікативної компетентності у спілкуванні та співпраці з іншими в процесі освітньої, творчої діяльності; розвиток естетичної свідомості через освоєння художньої спадщини України та світу, творчої діяльності естетичного характеру; вміння самостійно визначати цілі свого навчання, ставити та формулювати для себе нові завдання в навчанні та пізнавальній діяльності, розвивати мотиви та інтереси своєї пізнавальної діяльності; вміння самостійно планувати шляхи досягнення цілей, у тому числі альтернативні, усвідомлено вибирати найбільш ефективні способи вирішення навчальних та пізнавальних завдань; вміння співвідносити свої дії з запланованими результатами, здійснювати контроль своєї діяльності у процесі досягнення результату, визначати способи дій у межах запропонованих умов та вимог, корегувати свої дії відповідно до змінної ситуації; вміння оцінювати правильність виконання навчальної задачі, власні можливості її вирішення; володіння основами самоконтролю, самооцінки, прийняття рішень та здійснення усвідомленого

вибору навчальної та пізнавальної діяльності; вміння організувати навчальне співробітництво та спільну діяльність з викладачем та однолітками; працювати індивідуально та в групі: знаходити загальне рішення та попереджувати конфлікти на основі узгодження позицій та урахування інтересів; формулювати, аргументувати та відстоювати свою думку; розвиток естетичного, емоційно-ціннісного бачення навколишнього світу; розвиток спостережливості, здатності до співпереживання, зорової пам'яті, асоціативного мислення, художнього смаку та творчої уяви; розвиток візуально-просторового мислення як форми емоційно-ціннісного освоєння світу, самовираження та орієнтації в художньому та моральному просторі культури; освоєння художньої культури у всьому різноманітті її видів, жанрів та стилів як матеріального висловлювання духовних цінностей, втілених у просторових формах (фольклорна художня творчість різних народів, класичні твори вітчизняного та зарубіжного образотворчого та музичного мистецтва, мистецтва сучасності); виховання поваги до історії культури своєї Вітчизни, вираженої в архітектурі, образотворчому мистецтві, в національних образах предметно-матеріального та просторового середовища, у розумінні краси людини; набуття досвіду створення художнього образу різних видах та жанрах візуально-просторових мистецтв: образотворчих (живопис, графіка, скульптура), декоративно-ужиткових, в архітектурі та дизайні; набуття досвіду роботи з різними художніми матеріалами та в різних техніках у різних видах візуально-просторових мистецтв, у специфічних формах художньої діяльності, у тому числі, що ґрунтуються на ІКТ; розвиток потреби у спілкуванні з творами музичного та образотворчого мистецтва, освоєння практичних умінь і навичок сприйняття, інтерпретації та оцінки творів мистецтва; формування активного ставлення до традицій художньої культури як смислової, естетичної та особистісно-значущої цінності; усвідомлення значення мистецтва та творчості в особистій та культурній самоідентифікації особистості; розвиток індивідуальних творчих здібностей студентів, формування сталого інтересу до творчої діяльності; особливості знань видів образотворчого мистецтва: живопису, графіки, скульптури; основних жанрів образотворчого мистецтва; видатних творів музики, скульптури, живопису, графіки.

Висновки. Резюмуючи вищезазначене, можемо констатувати, що використання методу проєктів у вивченні предметів мистецької та технологічної освітніх галузей сприятиме ефективній підготовці майбутніх учителів початкових класів до забезпечення освітнього процесу з образотворчого мистецтва та трудового навчання в закладах початкової освіти та опануванню методикою і технологіями навчання і викладання образотворчого мистецтва та трудового навчання у закладах вищої освіти. Набуті під час реалізації навчального проєкту знання, уміння й навички не лише відрізняються особливою міцністю й усвідомленістю, але й асоціативно пов'язуються з одержанням творчого задоволення, яке стає стимулом для нового пошуку. Завдяки чому проєктне навчання підвищує прагнення одержання нових знань, стимулює бажання створювати власний продукт, творчо використовуючи накопичений досвід, що є невід'ємними якостями справжнього вчителя. Ефективне застосування методу проєктів має визначатися наступними умовами: наявність важливої проблеми, яка вимагає самостійного пошуку інформації; практична значущість результатів проєктної діяльності; структурування проєктної діяльності; використання дослідницьких методів; активна самостійна діяльність здобувачів освіти; матеріальний результат проєктної діяльності. Отже, навчальний проєкт вимагає від здобувачів освіти усвідомлення мети і сутності проблеми, її практичної цінності, активності й самостійності виконання.

Література

1. Аліксічук О. С. Проектна діяльність студентів у процесі опанування навчальної дисципліни «Шкільний курс світової художньої культури та методика його викладання»: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2008. 30 с.
2. Бондаренко Л. А. Метод проєктів у професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2020. № 5. С. 106–110.
3. Дем'яненко В. І. Проектна діяльність майбутнього вчителя початкової школи в контексті нової освітньої стратегії. *Молодий вчений*. 2017. № 10.2. Т. 50. С. 18–22.

4. Елькін М. В. Метод проєктів у фаховій підготовці вчителів нової української школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 68. Т. 1. С. 249–252.
5. Застосування методу проєктів у підготовці майбутніх викладачів до самоорганізації в професійній діяльності. *Проблеми освіти: зб. наук. праць. Ін-т модернізації змісту освіти МОН України*. Житомир: Вид. О.О.Євенок, 2017. Вип. 87. С. 191–196.
6. Іжко Є. С. Метод проєктів як один із засобів оптимізації автономного навчання *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*. 2014. № 2. С. 92–98.
7. Молчанова В.В. Метод проєктів у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів початкової школи: теоретичне обґрунтування етапів та різновидів. *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 430–434.
8. Освітні технології: навчально-методичний посібник / за заг. ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
9. Стандарт вищої освіти України. Спеціальність 013 Початкова освіта. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 № 357. 013 Початкова освіта. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/86921/ (дата звернення: 05.10.2023).
10. Тадеуш О. М. Метод проєктів як форма продуктивного навчання студентів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2017. Вип. 29. С. 142–146.
11. Шевчук М. О. Технології в початкових класах загальноосвітньої школи: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 319 с.

References

1. Aliksiichuk, O.S. (2008). *Proektna diialnist studentiv u protsesi opanuvannia navchalnoi dystsypliny «Shkilnyi kurs svitovoi khudozhnoi kultury ta metodyka yoho vykladannia»* [Project activity of students in the process of mastering the educational discipline «School course of world artistic culture and its teaching methods»] Kamianets-Podilskyi: Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka [in Ukrainian].
2. Bondarenko, L.A. (2020). Metod proektiv u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [The method of projects in the professional training of future music teachers]. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi – Musical art in educational discourse*. No 5. P. 106–110 [in Ukrainian].
3. Demianenko, V.I. (2017). Proektna diialnist maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly v konteksti novoi osvitoї stratehii [Project activity of a future primary school teacher in the context of a new educational strategy]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*. No 10.2. Vol. 50. P. 18–22 [in Ukrainian].
4. Elkin, M.V. (2020). Metod proektiv u fakhovii pidhotovtsi vchyteliv novoi ukrainiskoi shkoly [The method of projects in the professional training of teachers of the new Ukrainian school]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*. No 68. Vol. 1. P. 249–252 [in Ukrainian].
5. (2017). Zastosuvannia metodu proektiv u pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv do samoorhanizatsii v profesiinii diialnosti [Application of the project method in the preparation of future teachers for self-organization in professional activities] *Problemy osvity – Problems of education*. Zhytomyr: Vyd. O.O.Ievenok. Issue 87. P. 191–196 [in Ukrainian].
6. Izhko, Ye.S. (2014). Metod proektiv yak odyin iz zasobiv optymizatsii avtonomnoho navchannia [The project method as one of the means of optimizing autonomous learning]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia – Bulletin of the Alfred Nobel University of Dnipropetrovsk*. No 2. P. 92–98 [in Ukrainian].
7. Molchanova, V.V. (2017). Metod proektiv u profesiino-pedahohichnii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly: teoretychne obgruntuvannia etapiv ta riznovydiv. [The method of projects in professional and pedagogical training of future primary school teachers: theoretical justification of stages and varieties]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*. No 3 (43). P. 430–434 [in Ukrainian].
8. (2001). *Osvitni tekhnolohii* [Educational technologies]. O.M. Piekhoty (Eds.). Kyiv: A.S.K. [in Ukrainian].
9. Standart vyshchoi osvity Ukrainy. Spetsialnist 013 Pochatkova osvita [Standard of higher education of Ukraine. Specialty 013 Primary education]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky

Ukrainy vid 23.03.2021 № 357. 013 Pochatkova osvita. URL: https://osvita.ua/legislation/-Vishya_osvita/86921/ (data zvernennia: 05.10.2023) [in Ukrainian].

10. Tadeush, O.M. (2017). Metod proektiv yak forma produktyvnoho navchannia studentiv [Project method as a form of productive education of students]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU*. Issue 29. P. 142–146 [in Ukrainian].

11. Shevchuk, M.O. (2019). *Tekhnolohii v pochatkovykh klasakh zahalnoosvitnoi shkoly* [Technologies in elementary grades of secondary schools]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].

Wozniak I.

Candidate of Sciences Pedagogical, Associate Professor at Pedagogics, Primary Education, Psychology and Management Department, Nizhyn Mykola Gogol State University
innakiricek700@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8376-9688

Hordienko T.

Candidate of Sciences Pedagogical, Associate Professor at Pedagogics, Primary Education, Psychology and Management Department, Nizhyn Mykola Gogol State University
hordienkotana@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4662-1895

USE OF THE PROJECT METHOD IN THE TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS DURING THE STUDY OF THE COURSE «MODERN APPROACHES TO TEACHING TECHNOLOGICAL AND ART EDUCATION FIELDS IN THE PRIMARY SCHOOL»

The article reveals the essence of the definition of "project method", "project activity". The proposed author's definition of the teacher's project activity, which is a decision-making activity that is expressed in the organized activity of all subjects of the educational process with the aim of creating and implementing a project of the desired educational process, promotes self-projection activity and self-realization throughout life.

The authors prove that the project method, as a modern teaching technology, is very effective in higher education, in particular, during the study of the course "Modern approaches to teaching technological and artistic educational fields in primary school", the application of which contributes to the formation of professional competence, significantly increases cognitive interest, educational and cognitive activity, deepens and expands professional knowledge, improves skills and abilities of independent work, research activity, critical thinking, creative abilities of future primary school teachers. In the course of the scientific search, it was established that the implementation of the project method and project technology forms in students of higher education the ability to work with various sources of information, independent activity, develops their creative independence.

A teacher's mastery of the project methodology in our time is one of the indicators of the teacher's professionalism, which should ensure the activity of all subjects of the educational process in order to create and implement the project of the desired educational process, self-projecting activity and self-realization throughout life.

The conditions for the effectiveness of the application of the project method are outlined: the presence of an important problem that requires an independent search for information; practical significance of project activity results; structuring project activity; use of research methods; active independent activity of education seekers; the material result of the project activity. The structure of projects in the field of technological and artistic education is proposed: preparatory stage, design stage, technological stage, effective stage, reflective stage.

Key words: project, project method, project activity, elementary school teacher, artistic and technological educational fields.